

ляються на В. ж. р. пром., любительського і спортивного використання.

Лит.: Григор'єва Т. В. Правові засади використання, охорони та відтворення водних живих ресурсів. Х., 2011.

Т. В. Єрмолаєва.

ВОДНІ ОБ'ЄКТИ, ВІДНЕСЕНІ ДО КАТЕГОРІЇ ЛІКУВАЛЬНИХ – природ. водні об'єкти, води яких характеризуються таким органо-хім. складом, який має лікувальні властивості, здійснює оздоровчий вплив на організм людини.

В. о., в. до к. л., включені до Переліку лікувальних водних об'єктів, який затверджено постановою КМУ від 11 груд. 1996. Для того щоб водний об'єкт був віднесений до категорії лікувальних, він має бути включений до вказаного Переліку.

Перелік В. о., в. до к. л., із зазначенням запасів вод та їх лікувальних властивостей, а також ін. сприятливих для лікування і профілактики умов, затверджується КМУ за поданням центр. органу виконавчої влади, що забезпечує формування держ. політики у сфері охорони здоров'я, центр. органу виконавчої влади, що забезпечує формування держ. політики у сфері геол. вивчення та рац. використання надр, центр. органу виконавчої влади, що забезпечує формування держ. політики у сфері розвитку водного госп-ва.

Якщо водний об'єкт належить до категорії лікувальних, він повинен використовуватись виключно в лікувальних та оздоровчих цілях.

Відповідно до ст. 5 ВКУ водні лікувальні об'єкти належать до водних об'єктів загальнодерж. значення.

До лікувальних вод належать підземні води із ступенем мінералізації не менше ніж 1 г/л води, які характеризуються підвищеним вмістом біологічно активних речовин (CO₂, H₂S, Na та ін.). Розрізняють вуглекислі, сірководневі, залістисті, кремнієві, бромні, ін. та термальні – підземні води з температурою більш як 20°C.

На землях оздоровчого призначення, де розташовані лікувальні водні об'єкти, встановлюються відповідно до ЗУ «Про курорти» спец. округи і зони саніт. (гірничо-саніт.) охорони. Зак-вом заборонена будь-яка діяльність, яка може негативно вплинути на стан, якісні та кількісні характеристики лікувальних водних об'єктів. Зони саніт. охорони встановлюються з метою забезпечення охорони водних об'єктів у районах забору води для централізованого водопостачання населення, лікувальних та оздоровчих потреб. Межі зони саніт. охорони водних об'єктів встановлюються органами місц. самоврядування на їх території за погодженням з держ. органами зем. ресурсів, саніт.-епідеміол. нагляду, екології і природ. ресурсів, водного госп-ва. У разі розташування зони саніт. охорони на територіях 2-х і більше областей їх межі встановлюються КМУ.

Зони саніт. охорони поверхневих та підземних водних об'єктів входять до складу водоохорон. зон і поділяються на 3 пояси особл. режиму: перший пояс – суворого режиму (включає територію розміщення водозабору, майданчика водопровідних споруд і водопідвідного каналу); другий і третій пояси – обмежень і спостережень (включають

територію, що призначається для охорони джерел водопостачання від забруднення).

Лит.: Екологічне право України / за ред. А. П. Гетьмана. Х., 2013.

О. М. Ткаченко.

ВОДНО-БОЛОТНІ УГІДДЯ, вологі землі – ділянки місцевості, ґрунт яких є аквіфером з постійною або сезонною вологістю. Такі ділянки місцевості можуть бути частково або повністю зайняті водоймищами. В.-б. у. є мілководні озера чи ділянки мор. узбережжя, верхові та низові болота тощо, що мають екон., рекреаційне, наук., природ. та соціокульт. значення. Відповідно до Рамсарської конвенції, стороною якої є Україна, під В.-б. у. розуміють «райони маршів, боліт, драговин, торфовищ чи водойм – природ. або штучних, постійних або тимчасових, стоячих або проточних, прісних, солонуватих або солоних, включаючи мор. акваторії, глибина яких під час відпливу не перевищує 6 метрів» (ст. 1).

Прав. основою охорони та використання В.-б. у. в Україні є ЗУ «Про участь України в Конвенції про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення, головним чином, як середовища перебування водоплавних птахів» (1996), постанови КМУ «Про затвердження Порядку надання водно-болотним угіддям статусу водно-болотних угідь міжнародного значення» (2002), «Про заходи щодо охорони водно-болотних угідь, що мають міжнародне значення» (1995), «Про затвердження Структури, змісту та порядку ведення паспорта водно-болотного угіддя міжнародного значення» (2003) тощо.

В.-б. у., виконуючи низку функцій (екол., гідрологічну, регулятивну, екосистемну, ландшафтно-біотопічну, соц.-культ., ресурсну, рекреаційну, наук.-осв. тощо) є унікальним об'єктом природи. Вони мають високу акумулятивну та продуктивну здатність. Є середовищем існування/перебування для 2/3 видів рослин і тварин світу, що обґрунтовує їх важливість для збереження екол. рівноваги та біорізноманіття у глобальному світ. масштабі. В.-б. у. – це ділянки продукування біомаси та кисню; це природ. резервуари та фільтри очищення води. Коренева система водної та навколводної рослинності В.-б. у. закріплює береги річок, озер та мор. узбережжя. Вони здатні перерозподіляти стік води і таким чином впливати на різні форми водного режиму. В.-б. у. акумулюють вологу, переводять поверхневий стік у підземний, знижують висоту паводкової хвилі, збільшуючи тривалість паводку, та сприяють попередженню катастрофічних явищ. В.-б. у. збільшують величину мінім. стоку річок у посушливі періоди. У півд. районах України вони зменшують прояви засолення внаслідок поповнення водонесних горизонтів прісними водами. Крім того, густа рослинність зменшує швидкість течії, відфільтровує забруднення, зменшує каламутність води, що, у свою чергу, лімітує продуктивність планктону. Водно-болотна рослинність накопичує важкі метали, пестициди та ін. токсичні речовини, очищуючи воду.

У 2014 за пропозицією Рамсарської конвенції Всесв. день В.-б. у. (2 лют., відзначається з дня підписання Рамсарської конвенції 1971) проходив під девізом «Водно-болотні угіддя та сільське